

Muistio

SVV: Tutkiva opintokerho

Aika: 25.9.2013 Klo 16-18.

Paikka: Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden yksikkö. Virta-rakennus sh 243.
Åkerlundinkatu 5.

Läsnä: Anja Heikkinen (UTA), Jenni Pätäri (UTA), Sini Teräsahde (UTA), Outi Sipilä (UTA), Marjut Saarenpää (Ahjolan kansalaisopisto), Marketta Kujanpää (Ahjolan kansalaisopisto), Arja Pakkala (Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto), Teppo Tapani (TAKK), Satu Nevalainen (Tredu). Alustajaksi kutsuttu Arto Juhela (Ahjolan kansalaisopisto) estyi osallistumasta.

Kirjuri: Jenni Pätäri

Teema: Sivistystyön karttakirja uusiksi. Tarkastelussa aikuiskasvatusta ja -koulutusta koskevat rakenteelliset muutokset ja niiden vaikutus oppilaitosten kasvatustehtävään. Kohtaaminen ammatillisen aikuiskoulutuksen kanssa.

Teppo Tapanin alustukseen liittyviä sisältöjä – näkökulmia ammatillisesta aikuiskoulutuskeskuksesta

- Liikkeelle lähdettiin valtion talouden asettamasta kehyksestä aikuiskoulutukselle ja sen eri sektoreille. Niukkenevat resurssit ja jäykkä rakenne aiheuttavat tilanteen, jossa yhteiskunnalliset tarpeet ja valtion taloudellinen tuki ovat osin ristiriidassa keskenään. Esim. valtion sanelemat erillisohjelmat eivät välttämättä kohtaa alueellisten tarpeiden (liittyen esim. työttömyyden rakenteeseen) kanssa. Koulutustavoitteet sanellaan rahoitusapparaatin ehdoilla vs. alueelliset tarpeet.
- Poliittisen ohjauksen keskeiset suunnannäyttäjät: KESU, sekä päärahoittajat TEM ja OKM (työelämän tarpeet, läpäisyn parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy...)
 - Esim. TEM:n visio 2020: ”Euroopan paras vuonna 2020”. Sisällöllisinä painopistealueina työhyvinvointi ja -terveys, luottamus ja yhteistyö, osaava työvoima, innovointi ja tuottavuus, tulevaisuuden työpaikat.
 - OKM:n visio 2020: ”Maailman osaavin kansa”.
 - Rakenteilla oleva KESU 2016-2021 korostaa alueellisuutta ja alueellista yhteistyötä uudella tavalla. Tullaan laatimaan alueelliset kehittämissuunnitelmat, joiden myötä maakuntien koulutuksenjärjestäjien yhteistyötä tiivistetään, koulutuksenjärjestäjät ”pakotetaan” yhteistyöhön.
 - Aikuiskoulutuksen järjestäjien yhteiselle alueelliselle verkostolle on todellista tarvetta uusiin haasteisiin (esim. nuorten työttömyys, aikuiskoulutuskeskusten ikäprofiilin muutos nuorempaan) vastaamiseksi. Uusia avauksia on vaikea tehdä, mikäli koulutuskokonaisuus ei ole selvillä eikä koulutuksenjärjestäjien yhteydenpidolle ja yhteistyölle ole rakennetta.
 - Yhteistyön määrittelyyn sisältyvien koulutus- ja aluerajojen tekemisessä on kuitenkin omat haasteensa. Esim. Pirkanmaalla Valkeakoski suuntautuu vahvasti myös

Hämeeseen, ja ammatillista aikuiskoulutusta järjestetään monentyyppisissä oppilaitoksissa (horisontaali- ja vertikaalisuunnat) – yhä enemmän myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Aluehallinnolla merkittävä rooli yhteistyön mahdollistajana ja rakenteistajana. Esim. nykyisellään lokerointi tekee yhteistyön haasteelliseksi.

- Kytkeä vapaaseen sivistystyöhön ja sivistystematiikkaan
 - Em. profiilin muutokset kattavat koko aikuiskasvatuksen ja -koulutuksen kentän. Vrt. esim. kansanopistot, jotka olleet perinteisesti nuorison opinahjoja. Entä niiden nykyprofiili? Kysyntää on enenevässä määrin vanhemmista ikäryhmistä, jotka kasvaneet nykynuorisoa vahvemmin kansanopistokulttuuriin.
 - Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa laaja-alainen ammatillinen yleissivistys (yhteisöllisyys, eettisyys...) lähtökohtana. Ammatillisuus sisältää sivistyksen. Pyritty sisällyttämään koulutussuunnitelmaan sisään kirjattuna. Ainelähtöinen yksin tekeminen ei tue tällaista sivistyksellistä ydintä.
 - Vst: n tehtävä näyttäytyy ammatillisen aikuiskoulutuksen näkökulmasta erityisesti tärkeänä ihmisten elinvoiman ylläpitäjänä.

Arja Pakkalan alustukseen liittyviä sisältöjä – näkökulmia ammatti- ja aikuisopistosta

- Oma tausta ja kiinnostuksen kohteet nojaavat vahvasti työelämän ja työyhteisöjen kehittämiseen, ml. 2011 valmistunut väitöskirja Osallistavaksi työyhteisövalmentajaksi kehittyminen, joka käsittelee henkilöstönkehittäjien kasvattajuutta.
- Ydinproblematiikkaa: henkilöstönkehittäminen ja kouluttaminen oppilaitoksissa tapahtuu eri välineillä ja käsitteistöillä. Kouluttajat eivät esim. puhu kasvatuksen kielellä, koska asiakasyrityksissä ei puhuta kasvatusta- ja sivistysslangia.
 - Mitä esim. osallistaminen tarkoittaa? Se ei ole selvärajainen käsite, mutta tästä huolimatta se on noussut viime vuosien aikana trendikäsitteeksi. Se teki tuloaan väitösprosessin aikana.
 - Osallistamisen keinot: uudenlaiset pedagogiset innovaatiot ja työyhteisön eri tahoja vuoropuheluttavat toimintatavat tarpeen (ks. väitös).
- Onko osallisuus ja osallistaminen vahvemmin läsnä vapaassa sivistystyössä kuin ammatillisen aikuiskoulutuksen alueella? Vst:ssä sen voi nähdä toiminnan peruslähtökohtana, kun ammatillisella puolella puhutaan jopa koulutuspakosta tai esim. leimataan työstä kieltäytyjäksi, mikäli osoitetusta koulutuksesta kieltäytyy.
- Paikallisuus ja projektit hyvinä lähtökohtina osallistamiseen ja yhteistyön organisoimiseen sekä yksittäisessä organisaatiossa että organisaatioiden välillä.

Projektien myötä syntyneet rakenteet jäävät usein elämään projektien päätyttyäkin. Esim. Valkeakoskella projektien myötä on syntynyt monimuotoista yhteistyötä, mm. koulutuksenjärjestäjien yhteisiä koulutus(esitteitä).

- Myönteisten kokemusten syntymiseen vaikuttavat keskeisellä tavalla
 1. Henkilölähtöisyys ja aloitteellisuus sekä johdon asenne ja tahtotila.
 2. Alueelliset ja paikalliset yhdessä tekemisen kulttuurit, "me-henkisyys", joka esim. Valkeakoskella on kohdallaan.
 3. Rakenteelliset tekijät: mahdollistavatko ne yhteistyön?
 4. Kilpailuasetelmat. Taistelu resursseista on arkipäivää, yhteistyö on hedelmällinen vaihtoehto.
- Työpaikat kasvatuksellisina organisaatioina, oppilaitokset kyseenalaistavina organisaatioina. Tarvitaan lisää tutkimusta työn ja ihmisen välisestä suhteesta.